

Segítő szakemberek és a szülők kapcsolata

Fejlesztő Pedagógia 2003./1. szám

Bod Mária – Gallai Mária – Mózes Eszter – Topolánszky-
Zsindely Katalin: Segítő szakemberek és a szülők kapcsolata

Készítette: Torkos Ilona Ágnes

-
- Szülők és segítők kapcsolatának új tere és formája indult el a '90-es évek elejétől Magyarországon, amikor a másképpen fejlődő gyermekek megoldatlan problémái miatt civil szervezetek alakultak.
 - A szülők a civil szervezetekben dolgozókkal való kapcsolatukat partnerszerűnek érezték és nem hierarchikusnak, mint egy kórházban vagy állami intézményben.

-
- ❑ A szülő-szakember kapcsolat alapelve, hogy minden szülő joga minél többet megtudni a gyermeke betegségéről, állapotáról.
 - ❑ A szakembereknek (orvos, gyp.-us, gyógytornász, pszichológus) kötelessége a terápiás és rehabilitációs lehetőségeket körültekintően és részletesen ismertetni a szülőkkel.
 - ❑ Ha a családban van már sérült gyermek, segíteni kell a családot abban, hogy olyan szakemberrel találkozzanak, aki szakszerűen tudja őket tájékoztatni a várható kockázatról.

Hogyan mondjuk meg, hogy sérült a gyermek?

- A családok életében az egyik legnehezebben feldolgozható probléma, amikor kiderül, hogy a gyermekük fejlődése eltér a normálistól, és ez feltehetőleg tartósan, esetleg életre szólóan így is marad.
- A rossz hír közlése a szakemberek számára is megterhelő feladat.
- „Mondjam, ne mondjam?”-jobb halasztani a diagnózist?
- „Várjunk, majd kinövi”- nem tud tanácsot adni
- Minél hamarabb, annál jobb?- van túl korai közlés?
(korai anya-gyermek kapcsolat)

Hogyan mondjuk meg, hogy sérült a gyermek?

- Ahhoz, hogy a diagnózis közlésekor keletkezett sérülés könnyebben és kevesebb károsodással gyógyuljon, fontos átgondolni a diagnózis közlésének menetét.
- 1. Nyugodt helyen, megszakítás nélküli időt biztosítsunk a találkozóra, ne kezdjük el a beszélgetést a folyosón.
- 2. Hívjuk meg mind a két szülőt, és ha ők igénylik, a nagyszülőket is.

-
- 3. Hozzunk létre olyan légkört, melyben a szülők szabadon kérdezhetnek.
 - 4. Tájékozódjunk arról, hogy a szülők eddig milyen információt kaptak a gyermekük állapotáról.
 - 5. Kérdezzük meg, mi nyugtalanítja őket leginkább és milyennek látják a gyermek állapotát.
 - 6. Használjunk pontos terminológiát, a szülőknek meg kell tanulniuk a szakkifejezéseket. Gyakran ellenőrizzük, hogy megértették-e amit mondtunk.

- 7. Beszéljünk a prognózisról őszintén, de ne próbáljunk túl messzire jósolni. Hangsúlyozzuk a későbbi kontrollvizsgálatok szükségességét.
- 8. Tisztázzuk, hogy a szülők mit tudnak, és mit szeretnének elérni gyermekükkel. Ne felejtjük el, hogy a döntéshozók a szülők. A mi feladatunk az, hogy informáljuk őket a további lehetőségekről.
- Fogadjuk el azt, ahogyan megbirkóznak a problémával, ne ítéljük meg vagy kezeljük le őket. Ne próbáljuk lekicsinyelni a fájdalmukat, és ne próbáljuk meg úgy enyhíteni, hogy visszavonjuk azt, amit korábban mondtunk.

-
- Beszéljük meg a következő találkozót az időközben felmerülő kérdések tisztázására.
 - Gyakran az első megbeszélésből a szülők csak annyit értenek, hogy baj van a gyerekekkel. Az érzelmi sokk lehetetlenné teszi a többi információ befogadását.

A diagnózis után

- ❑ Miután a szülők megtudták, hogy sérült a gyermekük, a gyászhoz hasonló folyamat lépcsőfokait járják végig.
- ❑ Kezdetben gyakori a tagadás, mély elkeseredés. A veszteség miatti csalódás dühöt válthat ki a szakemberrel szemben – ilyenkor gyakran keresnek másik szakembert a jobb hír reményében.
- ❑ A kezdeti sokk után az elégtelenség megsemmisítő érzése következik.
- ❑ A veszteség – a várt egészséges gyermek elvesztése – gyászt, depresszív magatartást eredményez.

A diagnózis után

- Az alkalmazkodás folyamata során jellemző az érzelmek kavargása, majd idővel stabilizálódása.
- A szülőknek eben a folyamatban tartós érzelmi támaszra van szükségük. A szakembernek mindig elég időt kell szánnia a gyermek problémájának átbeszélésére, legyen társ a bajban.

Szakember-szülő kapcsolata pszichológus szemmel

- A kapcsolattartás a sérült gyermekek szüleivel csak úgy képzelhető el, hogy a szakember behatóan foglalkozik azzal a rendkívüli élethelyzettel, melybe a szülők akaratukon kívül kerültek.
- Ez a különleges helyzet speciális családdá teszi őket, a másság előítéleteket indíthat el, így peremhelyzetbe kerülhet a család. Gyakran elszigetelődnek. (Az értelmi sérülést a társ. negatívabban ítéli meg, mint az egyéb sérülést.)

A feldolgozás

- A szakemberek abban segítenek, hogy a szülők megtanuljanak együtt élni ezzel az élethelyzettel.
- Hogy miként reagálnak gyermek sérülésére, az attól függ, hogy hogyan észlelik, miként ítélik meg. Meghatározó a hozzátartozók, barátok, szakemberek, más szülők magatartása, beállítottsága.
- A feldolgozás folyamata időben nem meghatározható hosszúságú folyamat, amely gyakran kudarcot vall, de változáshoz is vezethet.

A feldolgozás

- ❑ A kezdeti tehetetlenség után a szülők, többnyire az édesanyák, megpróbálják kezükbe venni az irányítást, és gyermekük sorsának aktív alkotóivá is válni.
- ❑ A szülők tehát gyermekük sérülését egy idő után nem sorscsapásként, hanem kihívásként is megélhetik.
- ❑ A feldolgozás stratégiája lehet aktív megküzdő, vagy elkerülő jellegű.
- ❑ Fontos, hogy a feldolgozás egyes fázisai-tiltakozás, tagadás, elszigetelődés, harag(csalódottság), alkudozás, depresszió, elfogadás láncolatában végig megmaradhat a remény is!

Kommunikáció a szülőkkel

- ❑ A kapcsolattartáshoz nélkülözhetetlen alapszabályok:
- ❑ 1. Nem lehet nem kommunikálni! (csend)
- ❑ 2. Minden kommunikációnak tartalmi és érzelmi síkja van. (utóbbi a fontosabb!)
- ❑ 3. A kommunikáció lehet szimmetrikus, vagy komplementer (alá-fölé rendelt, hierarchikus)
- ❑ 4. Az egyéni fejlesztések során a szülő gyakran nagyon megnyílik, bizalmába fogadja a szakembert.
- ❑ 5. A búcsú, a leválás is nagyon meghatározó lehet, évekig meríthetnek erőt az eddigi tapasztalataikból.

Felhasznált irodalom:

□ Fejlesztő Pedagógia 2003./1. szám

Bod Mária – Gallai Mária – Mózes Eszter – Topolánszky-
Zsindely Katalin: Segítő szakemberek és a szülők
kapcsolata

Köszönöm a figyelmet!
